

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

RAPPORT VAN BEVINDINGEN KWALITEITSONDERZOEK

Corbulo College

Plaats : Voorburg
BRIN nummer : 21GU|04
Onderzoeksnummer : 282342
Datum onderzoek : 12 maart 2015
Datum vaststelling : 15 mei 2015

1. INLEIDING

De Inspectie van het Onderwijs heeft op 12 maart 2015 een onderzoek uitgevoerd op het Corbulo College te Voorburg, om een oordeel te kunnen uitspreken over de kwaliteit van het onderwijs op deze afdeling en over de naleving van wet- en regelgeving.

Aanleiding

De aanleiding voor dit onderzoek is het volgende.

In oktober 2014 heeft zich in de directe omgeving van de school een ernstig geweldincident voorgedaan op de school tussen leerlingen. Wij hebben naar aanleiding hiervan een risicoanalyse uitgevoerd. Afspraak was al dat we de school zouden onderzoeken volgens onze vierjaarscyclus. Direct na het incident heeft de inspectie een bezoek gebracht aan de school. Toen is afgesproken dat we tijdens het onderzoek uitgebreid zullen stilstaan bij de veiligheidsbeleving op de school en de kwaliteit van het schoolklimaat. Daarom hebben we de module sociale veiligheid betrokken bij ons onderzoek.

Onderzoeksopzet

De inspectie vormt haar kwaliteitsoordelen door de onderwijspraktijk van de school te toetsen aan een selectie van kwaliteitsindicatoren uit het toezichtkader voortgezet onderwijs 2013. Bij dit onderzoek hebben we de indicatoren uit het zogenaamde kernkader onderzocht. Dit is het gedeelte uit het toezichtkader dat bij al onze kwaliteitsonderzoeken minimaal wordt beoordeeld.

Naar aanleiding van het geweldincident in oktober 2014 en om het onderzoek goed te laten aansluiten bij de specifieke kenmerken van de school, hebben we het onderzoek aangevuld met indicatoren uit het zogenaamde aanvullende kader. Zo zijn indicatoren over de veiligheid, de sociale kwaliteit en de overgang van zorgleerlingen die van andere scholen komen, toegevoegd.

Het onderzoek bestond uit de volgende activiteiten:

- We hebben relevante documenten van en over de school geanalyseerd.
- Onder alle leerlingen is een digitale vragenlijst uitgezet waarin leerlingen bevraagd zijn naar hun oordeel over het pedagogische klimaat en de veiligheid op school.

- Schoolbezoek, waarbij wij in een aantal lessen de onderwijspraktijk hebben geobserveerd.
- We hebben gesprekken gevoerd met het de schoolleiding, leraren, zorgcoördinatoren, mentoren en leerlingen.
- Aan het eind van het schoolbezoek hebben we onze bevindingen van het onderzoek besproken met de directie en bestuur.

Opbouw rapport

In hoofdstuk 2 staat de conclusie van het onderzoek waaronder het vervolgtoezicht. In hoofdstuk 3 beschrijven we de bevindingen uit het onderzoek in de vorm van een kwaliteitsprofiel. Dit wordt gevolgd door een paragraaf waarin het oordeel van de inspectie wordt toegelicht en waar mogelijk de schoolontwikkeling in samenhang wordt beschreven.

2. CONCLUSIES EN TOEZICHTARRANGEMENT

Een kwaliteitsonderzoek zoals wij hebben uitgevoerd, leidt tot een zogenaamd toezichtarrangement voor kwaliteit en/of voor naleving. Een arrangement kan *basistoezicht* inhouden of juist *aangepast* toezicht inhouden. In het eerste geval (bij basistoezicht) vinden wij de kwaliteit van voldoende niveau en is het daarom niet nodig om de school onder intensief toezicht te plaatsen. Als er echter teveel tekortkomingen zijn geconstateerd, wordt conform beslisregels geoordeeld dat de kwaliteit onvoldoende is en stellen we een aangepast arrangement vast voor zwakke of voor zeer zwakke kwaliteit en/of voor naleving.

Onze conclusie voor het Corbulo College is als volgt:

Op basis van het onderzoek kennen wij aan de afdeling het basisarrangement toe, omdat zowel de opbrengsten alsook de kwaliteit van het onderwijsproces op de onderzochte onderdelen van voldoende niveau is. Dit betekent dat wij op dit moment geen reden hebben om het toezicht op deze onderdelen te intensiveren.

Aangezien wij wel enkele risico's constateren rond het schoolklimaat is met het bevoegd gezag afgesproken dat wij in het schooljaar 2015/2016 de ontwikkelingen op dit terrein zullen blijven volgen.

Wij hebben geen tekortkomingen in de naleving van de wettelijke voorschriften vastgesteld.

3. BEVINDINGEN

In dit hoofdstuk leest u de bevindingen uit ons onderzoek op basis waarvan we tot onze conclusie over de kwaliteit zijn gekomen. Eerst geven we een samenvattend algemeen beeld over de kwaliteit van het onderwijs op het Corbulo College. Daarna volgt het kwaliteitsprofiel waarin de oordelen op de indicatoren staan. Vervolgens lichten we die oordelen in onderlinge samenhang toe.

3.1 Algemeen beeld

Op het Corbulo College is de veiligheidsbeleving van leerlingen en personeel in orde. Alle geledingen van de school zijn weliswaar geschokt door de gebeurtenissen in het najaar van 2014, maar de cohesie in de school en de onderlinge betrokkenheid lijken geen blijvende schade te hebben opgelopen.

De kwaliteit van het onderwijsleerproces voldoet aan basiskwaliteit. De structuur van de lessen kan versterkt worden, maar de uitleg van docenten is voldoende en in de meeste lessen zijn de leerlingen bezig met de leerstof en letten ze in voldoende mate op.

Ook de kwaliteitszorg is van voldoende niveau. Wel verdienen de borging van de onderwijskwaliteit en die van de sociale kwaliteit de aandacht van directie en bevoegd gezag.

3.2 Kwaliteits- en nalevingsprofiel

In onderstaande tabel staan de indicatoren die in dit onderzoek zijn betrokken en tot welke bevindingen het onderzoek heeft geleid. De nummering in de tabellen verwijst naar het volledige waarderingskader voortgezet onderwijs. De bevindingen zijn weergegeven in de vorm van een score. De score geeft aan in welke mate de betreffende indicator gerealiseerd is.

Legenda:

1. slecht
2. onvoldoende
3. voldoende
4. goed
5. niet te beoordelen

Wij hebben daarnaast onderzocht of de school voldoet aan de naleving van enkele wettelijke voorschriften. Dit wordt tot uitdrukking gebracht met de score 'ja' of 'nee'.

21GU|04|VMBOK - VMBOK

De opbrengsten liggen op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie verwacht mag worden		1	2	3	4	5
1.1	De leerlingen behalen in de onderbouw het opleidingsniveau dat mag worden verwacht.			•		
1.2.1	De leerlingen lopen weinig vertraging op in de bovenbouw van de opleiding vmbo-b.			•		
1.2.2	De leerlingen lopen weinig vertraging op in de bovenbouw van de opleiding vmbo-k.			•		
1.3.1	De leerlingen van de opleiding vmbo-b behalen voor het centraal examen de cijfers die mogen worden verwacht.				•	
1.3.2	De leerlingen van de opleiding vmbo-k behalen voor het centraal examen de cijfers die mogen worden verwacht.			•		
1.4.1	Bij de opleiding vmbo-b zijn de verschillen tussen het cijfer voor het schoolexamen en het cijfer voor het centraal examen van een aanvaardbaar niveau.			•		
1.4.2	Bij de opleiding vmbo-k zijn de verschillen tussen het cijfer voor het schoolexamen en het cijfer voor het centraal examen van een aanvaardbaar niveau.			•		

Het schoolklimaat is ondersteunend en gericht op een brede vorming		1	2	3	4
5.1	De leraren bevorderen door hun handelen de verwerving van sociale en maatschappelijke competenties van leerlingen.			•	
5.2	De school en haar omgeving vormen een gezamenlijke pedagogische gemeenschap.		•		
5.3	De school vormt een sociaal veilige gemeenschap.			•	

Het (vak)didactisch handelen van leraren stelt leerlingen in staat tot leren en ontwikkeling		1	2	3	4
7.1	De onderwijsactiviteit heeft een doelgerichte opbouw.		•		
7.2	De leraar geeft een begrijpelijke uitleg.			•	
7.3	De leerlingen zijn actief betrokken.			•	
7.4	De leerlingen krijgen effectieve feedback op hun leerproces.			•	

De school biedt effectief aanvullend onderwijs en ondersteuning aan leerlingen die dat nodig hebben. (basisondersteuning) (De school bestrijdt effectief achterstanden.)		1	2	3	4
9.1	De school volgt systematisch de vorderingen van de leerlingen aan de hand van genormeerde toetsen.			•	
9.2	De school bepaalt wat de onderwijs- en ondersteuningsbehoefte is van individuele of groepen leerlingen.			•	
9.4	De school voert de ondersteuning planmatig uit.			•	

De school draagt bij aan een adequate overgang van (zorg)leerlingen van aanleverende en naar vervolgscholen en vervult haar rol in de zorgketen		1	2	3	4
11.1	De school zorgt voor een adequate overgang van zorgleerlingen die van andere scholen komen.			•	

De school bewaakt de kwaliteit van haar opbrengsten		1	2	3	4
12.1	De school evalueert systematisch de opbrengsten.			•	
12.2	De school werkt doelgericht aan de kwaliteit van de opbrengsten.			•	

De school bewaakt de kwaliteit van het onderwijsproces		1	2	3	4
13.1	De school evalueert systematisch het onderwijsproces.			•	
13.2	De school werkt doelgericht aan de verbetering van het onderwijsproces.			•	
13.3	De school borgt de kwaliteit van het onderwijsproces.		•		

Nalevingsindicatoren 2013		ja	nee
N1	Door of namens het bestuur is de vastgestelde schoolgids naar de inspectie gestuurd en deze schoolgids bevat de onderzochte onderdelen (WVO, art. 24c en 24a).	•	
N2	Door of namens het bestuur is het vastgestelde schoolplan naar de inspectie gestuurd en dit schoolplan bevat de onderzochte onderdelen (art. 24c en 24 WVO).	•	
N4	Door of namens het bestuur zijn het Examenreglement en het PTA naar de inspectie gestuurd en deze documenten bevatten de onderzochte onderdelen (Eindexamenbesluit art. 31).	•	

3.3 Toelichting bij kwaliteitsprofiel

Het bovenstaande algemene beeld en kwaliteitsprofiel lichten we hieronder toe. Daarbij komen achtereenvolgens de volgende aspecten aan bod: veiligheid en sociale kwaliteit, onderwijsproces, opbrengsten, kwaliteitszorg.

Veiligheid en sociale kwaliteit

Uit de vragenlijst die wij hebben uitgezet bij alle 260 leerlingen blijkt dat er een groot verschil is tussen de beleving van het sociale klimaat en de sociale veiligheid in de onder- en bovenbouw. In de onderbouw geeft 9% van de leerlingen aan zich niet veilig te voelen, in de bovenbouw is dat percentage significant hoger: 39%. Schoolbreed komt het gemiddelde uit op 25%. Nadere analyse van de gegevens van de vragenlijst laat tevens zien dat vooral in de bovenbouw ten aanzien van het onderdeel pedagogisch klimaat ook kritische geluiden worden geuit. Het gaat daarbij o.a. om het naleven van afspraken door leraren, zorgen dat het rustig is in de klas, duidelijke regels over pesten en de aanpak van pestgedrag.

Vanwege het zorgelijk beeld over de beleving van de sociale veiligheid en de significante verschillen tussen onder- en bovenbouw hebben we in gesprekken met schoolleiding, zorgfunctionarissen, docenten en leerlingen naar de oorzaak en redenen van deze uitkomsten gezocht.

Eén van de belangrijkste verklaringen is het gegeven dat in de bovenbouw, vierde leerjaar, veel leerlingen zitten die vanwege het te ruimhartige aannamebeleid in het verleden via tussentijdse instroom nog een kans hebben gekregen op deze school. Onder deze leerlingen zijn veel leerlingen met gedragsproblematiek. Zij gedragen zich anders, zijn moeilijker te bereiken en door de groepsdynamiek is het voor docenten moeilijk om bij deze jongeren door te dringen. Ze nemen het voor elkaar op, zullen elkaar niet laten vallen uit angst verstoten te worden uit de vriendengroep. Er zijn daardoor regelmatig conflicten tussen docenten en leerlingen. Uit de incidentenregistratie (logboek Magister) blijkt het beeld van vierdeklassers met gedragsproblemen bevestigd te worden.

Al voor het incident in oktober 2014 heeft de schoolleiding enkele maatregelen genomen om het schoolklimaat te verbeteren. Het aannamebeleid is aangescherpt; de tussentijdse instroom is daardoor sterk verminderd. Verder worden twee anti-pest coördinatoren opgeleid, is het pestprotocol aangescherpt en is het project 'versterkt mentoraat' ingevoerd. Tevens heeft de schoolleiding kritisch gekeken naar de verschillen in pedagogische vaardigheden van docenten in de onderbouw en bovenbouw. Ook is de school van plan om het project

Streetwatch in te voeren. De kern hiervan is dat scholieren intensief worden betrokken bij het verbeteren van de veiligheid en leefbaarheid rondom de school en in de buurt.

Een andere verklaring die de school aandraagt is het gegeven dat juist de leerlingen uit de bovenbouw de vragenlijst niet zorgvuldig hebben ingevuld. Veel leerlingen hadden problemen met de vraagstelling en vonden het lastig om de enquête in te vullen. Dat blijkt ook uit de LAKS-monitor die in 2014 is ingevuld en die ook een lage respons had. De school heeft hier destijds te weinig gewicht aan gegeven. Uit gesprekken die we met leerlingen voerden, blijkt dat zij zich voor een belangrijk deel niet herkennen in de negatieve resultaten van de vragenlijst. Ze ervaren hun school als veilig en vinden dat mentoren, leraren en schoolleiding niet verweten kan worden dat de verschrikkelijke gebeurtenis zich heeft voorgedaan. Ze vertelden ons verder dat direct na het incident veel zorg en aandacht is geweest door externe hulpverleners (jeugdinterventieteam, bestuur en gemeente). Leerlingen geven aan dat ze nu niet meer met externe hulpverleners willen praten maar wel met hun leraren.

Op basis van bovenstaande stellen wij vast dat - ondanks de uitkomsten van de enquête - wij indicator 5.3 wel als voldoende beoordelen. Wel zal de school in haar veiligheidsbeleid meer moeten doen om leerlingen actief te betrekken bij het realiseren van een positief en sociaal veilig schoolklimaat. Ook van docenten en directie wordt verwacht dat zij heel alert zijn op alle vormen van pesten, agressie en geweld en daartegen adequaat optreden. Dat gebeurt op dit moment, ook volgens leerlingen, nog in onvoldoende mate. Indicator 5.2 wordt daarom als onvoldoende beoordeeld. Des te meer omdat leraren aangeven dat kwetsbare leerlingen nog kwetsbaarder zijn geworden.

In het kader van de kwaliteitszorg met betrekking tot het 'sociaal klimaat' zal de school moeten overwegen een anti-pest programma in te voeren dat een doorlopende leerlijn en eenduidige aanpak levert. Het feit dat in de onderbouw wel een methode sociale vaardigheden beschikbaar is, maar mentorafhankelijk wel of niet wordt gebruikt, betekent dat er geen sprake is van eenduidigheid. Hier moet meer op gestuurd worden. Tenslotte vinden wij het van belang dat de school beleid ontwikkelt om systematisch risico-analyses te maken op klas- en schoolniveau van incidenten die zich voordoen. De wijze waarop incidenten in Magister worden geregistreerd, maakt het momenteel lastig om bijvoorbeeld incidenten op het gebied van fysiek of psychisch geweld te filteren. Laat staan dat er geaggregeerde overzichten kunnen worden aangeleverd ten behoeve van managementinformatie.

Onderwijsproces

De vreselijke gebeurtenissen die zich voordeden in het najaar van 2014 echoën nog na in de school. Voor leerlingen en leraren ligt een en ander nog heel vers in het geheugen. Toch blijken zowel de kinderen als hun docenten in staat met elkaar een sfeer te creëren die rustig werken en gerichtheid op leren mogelijk maken. De meeste lessen die we gezien hebben, voldoen dan ook aan basiskwaliteit. De school heeft een aantal goede didactici in huis: de uitleg is in veruit de meeste gevallen duidelijk en toegespitst op het leervermogen van de leerlingen. In een enkel geval zagen we wel dat leraren zo gedreven waren te vertellen wat ze wilden overbrengen, dat ze wat over de hoofden van de leerlingen heen dreigden te praten, maar dat zijn uitzonderingen.

Leerlingen erkennen het gezag van de leraren. De lessen verlopen daardoor, een enkele uitgezonderd, in een harmonieuze en productieve sfeer. Het is duidelijk dat de meeste leraren een echte band met de leerlingen hebben. Leerlingen stellen de houding van hun docenten in dat opzicht ook op prijs, zo vertelden ze ons tijdens gesprekken die we met hen voerden.

Leerlingen vertelden ons ook dat ze behoefte hebben aan heel duidelijk gestructureerde lessen, met een kop en een staart, waarbij de leraar uitdrukkelijk ook het doel benoemt en aan het eind van de les met de klas evalueert. Van die mate van gestructureerdheid hebben we helaas vrij weinig gezien en dat is wat teleurstellend, omdat de school de afgelopen periode stevig heeft ingezet op de zogenoemde Corbuloles, waarbij juist een heldere structuur centraal staat. Het is daarom zinvol dat schoolleiding en leraren nog eens goed nadenken over de wijze waarop dit belangrijke aspect van het onderwijs kan worden versterkt. En omdat leerlingen van het Corbulo College er blijk van geven ook ideeën op dit punt te hebben, strekt het tot aanbeveling ook hen bij dit proces te betrekken.

Ondersteuning en begeleiding

Op het Corbulo College worden de vorderingen van de leerlingen gevolgd met landelijk genormeerde toetsen. De gegevens, ook die uit de subdomeinen, worden vervolgens geanalyseerd door de taal- en rekencoördinatoren. Leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben, krijgen remedial teaching of steunlessen.

De zorg en begeleiding op het Corbulo College heeft een vaste structuur die planmatig wordt uitgevoerd. Aan het einde van elk schooljaar worden de leerlingen tijdens de zogenaamde 'warme overdracht' besproken. Bij bijzonderheden overlegt de mentor met de teamleider. Ouders en de leerling

zelf worden betrokken in de 'pedagogische driehoek'; het overleg met de mentor. Naast deze structuur heeft de school ook een schoolondersteuningsplan. Hierin staat beschreven welke mogelijkheden en'(on) mogelijkheden aan ondersteuning de school kan bieden.

Omdat het Corbulo College voorheen veel (tweede) kansen bood aan leerlingen met leer- en/of gedragsproblemen, hebben relatief veel leerlingen in de bovenbouw extra ondersteuningsbehoeften. Na het incident is het aannamebeleid aangescherpt. Zij-instromers krijgen eerst een intake gesprek, het volledige dossier wordt opgevraagd en het onderwijskundig rapport wordt bestudeerd. Vervolgens wordt de leerling in de aannamecommissie besproken. Het aannamebeleid voor zij-instromers vinden wij zo zorgvuldig dat we indicator 11.1 'de school zorgt voor een adequate overgang van zorgleerlingen die van andere scholen komen' hebben toegevoegd en als voldoende hebben beoordeeld.

Opbrengsten

De resultaten van het Corbulo College zijn al een aantal jaren stabiel voldoende. Gezien het grote aantal leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften is dat een compliment waard. Zeker als we daarbij ook meewegen dat nogal wat (zorg)leerlingen pas in de loop van hun middelbare-schoolloopbaan instromen. Op ons meest recente opbrengstenoordeel, dat van 2015, staan voor zowel de basis- als de kaderberoepsgerichte leerweg alle indicatoren op groen.

Leerlingen lopen geen noemenswaardige vertraging op in de onderbouw. Voor beide opleidingen ligt het bovenbouwrendement over drie jaar gemeten iets boven het landelijk gemiddelde. Voor de afdeling vmbo-bbl geldt dat het gemiddeld ce-cijfer zelfs goed te noemen is: het ligt de laatste drie jaar gemiddeld ruim boven het landelijk gemiddelde. Voor vmbo-kbl ligt het er iets boven. Daarbij zien we dat de school in staat is het verschil tussen het gemiddeld centraal examencijfer en dat voor het schoolexamen tot een minimum te beperken. Al met al een mooie prestatie.

Kwaliteitszorg

De schoolleiding brengt regelmatig de kwaliteit van de resultaten en die van het onderwijsproces in kaart. Over het geheel genomen zijn de onderwijsresultaten in orde, maar voor een paar vakken, met name algemeen vormende, geldt dat de prestaties van leerlingen wat achterblijven. De schoolleiding heeft van de betrokken collega's een plan gevraagd met behulp waarvan de resultaten in lijn gebracht kunnen worden met die van de rest van de school.

Men weet ook welke leraren goed en welke minder goed kunnen lesgeven. Van een aantal collega's is de afgelopen tijd afscheid genomen, andere zitten in een traject van scholing en coaching.

Waar de school nog een stap voorwaarts kan zetten is op het gebied van het behoud van onderwijskwaliteit. Dat kunnen we illustreren aan de hand van de Corbulo-les: de afspraak is dat alle docenten in hun lessen een heldere structuur aanbrenge en die delen met de klas; lang niet alle docenten echter blijken zich aan die afspraak te houden. Voor het verankeren en vasthouden van onderwijskwaliteit is het nodig dat helder wordt wie er verantwoordelijk is of zijn voor het bewaken van de kwaliteit en op welke wijze dat gebeurt. In dit verband viel het ons ook op dat we een aantal leraren aan het werk zagen wier competenties duidelijk niet aansluiten bij de onderwijsbehoeften van leerlingen. Een aantal van hen heeft in het verleden weliswaar in een traject gezeten, maar nu niet meer. Voor het behouden van goede onderwijskwaliteit is blijvende aandacht nodig.